

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים להגנת הצומח ולביקורת

אגף א כימיה

י' אב תשע"ח
22 יולי 2018

החלטות בגין בחינה מחדש של חומרי הדברה - מועד הדיון: אוקטובר 2017

סימוכין: סיכום המלצות הועדה הבין משרדית לתאום השימוש בתכשירי הדברה להגנת הצומח
מיום 8/3/2018 בנושא הערכת סיכונים מחדש של תכשירי הדברה שהתקיימה באוקטובר 2017

מבוא

אחד הליקויים אשר צוינו בדו"ח מבקר המדינה בנושא " השימוש בחומרי הדברה בירקות ובפירות" אשר פורסם בשנת 2017 הוא שקיים שימוש בחומרי הדברה בישראל, שנים לאחר שבאירופה ובארצות הברית נאסר או הוגבל השימוש בהם. "הציבור בארץ המשיך להיחשף, באמצעות צריכת ירקות ופירות, לשאריות של חומרי הדברה מסוימים שנאסרו או הוגבלו לשימוש חקלאי באירופה ובארצות הברית זה מכבר, נוכח השפעתם השלילית על הבריאות ועל הסביבה. זאת מכיוון שבשארית הליך ההערכה שמתייחס לתועלת ולנזק מהשימוש באותם חומרים, בהתבסס על הידע המחקרי העולמי, ובעקבותיו הוצאתם מכלל שימוש - בוצע רק כמה שנים לאחר שהדבר נעשה באותן מדינות מפותחות". (סוף ציטוט).

רישום וביטול תעודות רישום לתכשירים המיועדים להגנת הצומח מוסדר בתקנות הגנת הצומח (הסדר יבוא ומכירה של תכשירים כימיים), תשנ"ה-1994 (להלן תקנות התכשירים). בהתאם לתקנה 15 בעניין ביטול תעודת רישום חלה החובה על מנהל תקנות התכשירים להתייעץ עם הועדה בין משרדית טרם החלטה על ביטול תעודת הרישום של התכשיר, במקרה והתכשיר עלול לגרום נזק לבני אדם, לבעלי חיים או להשפעה שלילית בלתי סבירה על הסביבה. (תקנה 15 (2): התברר למנהל, לאחר שהתייעץ עם הועדה הבין-משרדית, ששימוש בתכשיר, בהתאם לנהלים חקלאיים טובים וסבירים, עלול לגרום נזק לבני אדם, לבעלי חיים או להשפעה שלילית בלתי סבירה על הסביבה).

השירותים להגנת הצומח ולביקורת (הגה"צ) ובשיתוף עם הועדה הבין משרדית לרישום תכשירים גיבשו תכנית לבחינה מחדש של חומרי הדברה (כ- 50 חומרים פעילים חדשים), כל החומרים שנבחרו הינם רשומים בארץ אך לא במדינות האיחוד האירופי (יש לציין שהרב המוחלט של החומרים הפעילים בתכנית רשומים במספר רב של מדינות העולם לרבות ארה"ב).
לוחות הזמנים שנקבעו לתהליך הבחינה מחדש של חומרי הדברה הינו מאוקטובר 2017 עד מרץ 2019.

המפתח להחלטות

בהתאם להמלצות הועדה הבין משרדית אבחנו 5 תרחישים שונים:

1. החומר לא נמצא רעיל באופן מיוחד (בהשוואה לחומרי הדברה הרשומים בישראל, אירופה ובעולם), יתרה על כך השימוש בחומר הינו נרחב בחקלאות, יעיל, ואין מספיק תחליפים הנותנים מענה לכל צרכי הדברת הנגע במהלך העונה.
תעודות הרישום של כל התכשירים העונים למאפיינים אלה ומכילים את אותו חומר פעיל לא יבוטלו ולא יהיה צמצום בשימושים.
2. כאשר חומר שנמצא רעיל ואין לו נחיצות מיוחדת לשימוש בחקלאות, תעודות הרישום של כל התכשירים המכילים את אותו חומר פעיל יבוטלו.
3. חומר שנמצא רעיל והועדה הבין משרדית ממליצה לבטל את תעודות הרישום או לצמצם את התווית לשימושים הנחוצים ביותר בתכשיר, אך אין לו כרגע תחליפים יעילים וגניזתו תפגע ביכולת לגדל את הגידול באופן מסחרי.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים להגנת הצומח ולביקורת

אגף א כימיה

תהיה בחינה לכל הגידולים המאושרים בתוויות ולממשק יישום התכשיר, במידה וקיים שימוש קריטי, תעודות הרישום לא יבוטלו, אלא התווית תצומצם לשימושים הקריטיים בלבד. במקביל, תהיה פנייה לחברות חומרי הדברה ולמדריכים החקלאיים לעשות מאמץ לרשום תחליפים לאותם חומרים אם קיימים כאלה עבור הגידול/הנגע הקריטיים. תכשירים בעלי יכולת להוות חלופה טובה יקבלו קדימות בדיוני הוועדות השונות במסגרת רישום תכשירים חדשים והרחבת תוויות לגידולים נוספים.

4. חומר שנמצא רעיל אך נחוץ מאוד לחקלאות, יעיל מאוד ואין לו תחליפים והוצאת החומר מהשימוש תפגע פגיעה חמורה בחלק מן הגידולים. הוועדה הבין משרדית ממליצה לבטל את כל תעודות הרישום של כל התכשירים המכילים אותו חומר פעיל, בין היתר מאחר בארץ אין הסדרה של הגבלת מכירה ושימוש בחומרים רעילים כפי שנהוג, למשל, במדינות האיחוד האירופי וארה"ב.

תעודות הרישום יאושרו רק לשנתיים, השימוש יצומצם ויהיה רק לשימושים הקריטיים ביותר. במהלך השנתיים משרד החקלאות ופיתוח הכפר ימשיך לקדם את נושא הגבלת המכירה והשימוש בשיתוף עם משרד העבודה במסגרת תקנות הבטיחות בעבודה (גיהות תעסוקתית ובריאות העובדים בתכשירי הדברה) (להלן תקנות משרד העבודה) ו/או דרך התקנת תקנות חדשות בדבר הגבלת השימוש בחומרים רעילים. במקרה ומהלך הגבלת המכירה ושימוש לא הבשילו הליכי החקיקה ונמצאים בשלבים מתקדמים תוך שנתיים, תעודות הרישום של התכשירים יבוטלו.

במקביל, תהיה פנייה לחברות חומרי הדברה לעשות מאמץ לרשום תחליפים לאותם חומרים עבור הגידול/הנגע הקריטיים. תכשירים המהווים תחליפים יקבלו קדימות בדיוני הוועדות השונות במסגרת רישום תכשירים חדשים והרחבת תוויות לגידולים נוספים.

5. חומרים שלגביהם היה חסר חלק מהמידע הטוקסיקולוגי בעת הדיון של הוועדה הבין משרדית, והוועדה ציינה שהם מוכנים לאשר את החומר עם הגשת המידע הרלוונטי.

ההחלטה לגבי החומר לא תינתן בשלב הזה, ותהיה לאחר השלמת המסמכים ע"י החברות והמלצת הוועדה הבין משרדית.

יישום ההחלטות

פרסום ההחלטות מהווה בין היתר הודעה פרטנית לכל החברות שיש להם תעודות רישום לתכשירים שהיו בדיון של הוועדה הבין משרדית.

ביטול תעודות הרישום יהיה תוך 90 ימים מיום פרסום ההחלטות.

עדכון התוויות יהיה תוך 90 ימים מיום פרסום ההחלטות בהתאם לתקנה 16 (ג) בתקנות התכשירים (הורה המנהל על שינוי תווית האריזה, חייב בעל תעודת רישום לשנותה תוך תשעים ימים מיום מתן ההוראה, ולא ימכור בעל תעודת רישום תכשיר בתום תשעים ימים כאמור אלא אם כן צורפה לו תווית אריזה בנוסח שדרש המנהל).

במקרה של ביטול שימושים (חומר פעיל/גידול), השארית המרבית המותרת (MRL) יבוטלו שלושה חודשים לאחר מכן.

בכל מקום שרשום בפרוטוקול של הוועדה הבין משרדית לעדכן את התווית בעניין האזהרות ואמצעי הזהירות, חלה החובה על החברות לעדכן את התוויות, ולהעביר לאישור תחום רישום ורישוי חומרי הדברה.

החלטות

Carbendazim

תוקף תעודות הרישום של התכשירים המכילים את החומר יעודכנו עד שנתיים מיום פרסום ההחלטות. בתום השנתיים תעודות הרישום של התכשירים המכילים את החומר הפעיל יבוטלו.

במשך השנתיים יצומצם השימוש בחומר, ויאושר רק לטיפול בקישיונה גדולה בגידולים: גזר, חסה, מלפפון, קישוא, מלון, עגבנייה, פלפל, פרחים, תות שדה וכרפס.

על החברות לעדכן את התוויות תוך 90 יום מיום פרסום ההחלטות.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים להגנת הצומח ולביקורת

אגף א כימיה

אנחנו פונים לחברות הרושמות חומרי הדברה לקדם רישום תכשירים חליפיים לטיפול בקישוניה הגדולה בגידולים לעיל.
תכשירים המהווים תחליפים יקבלו קדימות בדיוני הוועדות השונות במסגרת רישום תכשירים חדשים והרחבת תוויות לגידולים נוספים.

Chlorfluazuron

תעודת הרישום לא יבוטלו ולא תינתן הוראה לצמצום השימושים בתכשירים המכילים את החומר הפעיל.

בהתאם לפרוטוקול של הוועדה הבין משרדית החומר אינו רעיל. יתרה מכך, החומר יעיל בהדברת מגוון רחב של עשים (דבר המוביל להפחתת השימוש בחומר הדברה), פועל על ביצים וזחלים, איננו סיסטמי ולא התפתחה עבורו עמידות.

יש לזכור שהתכשירים המכילים את החומרים Chlorfluazuron הינם תכשירים יחסית חדשים. הנגעים, השימושים והמינונים הרשומים בתוויות הינן עדכניים.
צמצום השימוש בתכשיר לא רעיל לבריאות הציבור ולסביבה ויעיל לחקלאות לא בהכרח יביא לצמצום החשיפה לחומרי הדברה, אלא יוביל לשימוש יתר בתכשירים יותר רעילים ופחות יעילים (בהנחה שרשומים חומרים המהווים תחליפים).

לאור זה הוחלט לא לצמצם בשימוש בתכשירים המכילים את החומר הפעיל Chlorfluazuron.

Cyhexatin

תעודת הרישום לא יבוטלו. יאושרו רק השימושים הקריטיים הבאים: הדרים, תאנים ושקדים.

החומר Cyhexatin מורשה היום לשורה ארוכה של גידולים (אבטיח, אגוז אדמה, אגס, אפרסק, חציל, כותנה (זרעים), מלון, נקטרינה, עגבנייה, פרי הדר, שזיף, שעועית ירוקה, שקד, תאנה, תות שדה ותפוח). מבין כל השימושים נמצא שבשלושת הגידולים: תפוזים, שקדים ותאנים הם הנחוצים ביותר. ההסבר על נחיצות השימוש בחומר זה לגידולים אלה אפשר למצוא בפרוטוקול של הוועדה הבין-משרדית.

יתרה לכך, ולפי הפרוטוקול למרות שהחומר Cyhexatin לא רשום באירופה, אך באירופה נקבעו Import tolerance לתפוזים, תפוחים וענבי יין.

בנוסף למה שרשם בפרוטוקול אציין: החומר Cyhexatin אינו סיסטמי. עובדה זו חשובה בשקד ביחס לגידולים אחרים כיוון שלפרי השקד שתי קליפות. אחת היא השומר (הירוק) והשנייה קשה ומגנה על הגלעין הנאכל. חומר זה מרוסס כשהשומר עדיין מהווה חלק מהפרי ועוטף אותו באופן מלא. השומר נושר לפני הבשלת הגלעין. בין הגלעין לשומר עדיין קיימת קליפה נוספת שאינה אכילה ומפרידה בין הגלעין הנאכל לשכבה החיצונית.

החומר מורשה לאקרית צהובה בתאנים, התאנים מוגדר כגידול מזערי (Minor crop) שממלא סובל ממחסור רציני בחומרי הדברה מאושרים.

בעניין ההדרים: בהתאם לפרוטוקול של הוועדה הבין משרדית "במידה ונמצא שימוש קריטי בתפוזים, יש לאשר רק לתפוזים". בהתאם לתוויות של תכשירי הדברה לא קיימת קבוצה נפרדת לתפוזים, בכל התוויות רשום את הקבוצה של ההדרים, הדבר נכון גם עבור תקנות שאריות חומרי הדברה שההתייחסות היא להדרים ולא לגידולים באותה קבוצה. בהתאם למגבלה הזו אנחנו משאירים את השימוש של החומר בהדרים.

על החברות לעדכן את התוויות תוך 90 יום מיום פרסום ההחלטות.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים להגנת הצומח ולביקורת

אגף א כימיה

אנחנו פונים לחברות הרושמות חומרי הדברה לקדם רישום תכשירים חליפיים לטיפול באקרית הצהובה בגידולים לעיל.
תכשירים המהווים תחליפים יקבלו קדימות בדיוני הוועדות השונות במסגרת רישום תכשירים חדשים והרחבת תוויות לגידולים נוספים.

Fenbutatin oxide

ההחלטה לגבי החומר לא תינתן בשלב הזה, ותהיה לאחר השלמת המסמכים ע"י החברות והמלצת הוועדה הבין משרדית.

במקרה ולא יועבר מידע טוקסיקולוגי מספק לגבי כל מרכיבי החומר הטכני כולל אי-הניקיון SD 31723 תוך חודש מיום פרסום ההחלטות, יוחלט על ביטול תעודות הרישום לתכשירים המכילים את החומר הפעיל.

Tetradifon

תעודת הרישום של כל התכשירים המכילים את החומר הפעיל יבוטלו ביטול תעודות הרישום יהיה תוך 90 ימים מיום פרסום ההחלטות.

Maneb

תעודת הרישום של כל התכשירים המכילים את החומר הפעיל יבוטלו ביטול תעודות הרישום יהיה תוך 90 ימים מיום פרסום ההחלטות.

Paraquat

תוקף תעודות הרישום של התכשירים המכילים את החומר יעודכנו עד שנתיים מיום פרסום ההחלטות. במקביל משרד החקלאות ופיתוח הכפר יקדם את עניין הגבלת המכירה והשימוש של התכשירים במסגרת תקנות משרד העבודה ו/או התקנת תקנות חדשות. במקרה ומהלך הגבלת המכירה ושימוש לא הבשילו להליכי החקיקה ונמצאים בשלבים מתקדמים תוך שנתיים, תעודות הרישום של התכשירים יבוטלו.

במשך השנתיים לא יאושר יישום התכשירים במרסס גב, יאסרו כל השימושים בתכשירים המכילים Paraquat בשטחי בור ותהיה הבלטת הסיכונים בתווית התכשירים.
על החברות לעדכן את התוויות תוך 90 יום מיום פרסום ההחלטות.
אנחנו פונים לחברות הרושמות חומרי הדברה לקדם רישום תכשירים חליפיים.
תכשירים המהווים תחליפים יקבלו קדימות בדיוני הוועדות השונות במסגרת רישום תכשירים חדשים.

Novaluron

תעודת הרישום לא יבוטלו ולא תינתן הוראה לצמצום השימושים בתכשירים המכילים את החומר הפעיל.

בפרוטוקול של הוועדה הבין משרדית צוין בצורה ברורה שלא מדובר בחומר רעיל, יתרה על כך מדובר בחומר יעיל, לא פוגע באויבים טבעיים ואינו פוגע בדבורים.
דבר נוסף חשוב שקיבל התייחסות בפרוטוקול של הוועדה הבין משרדית:
בשנת 2001 EPA נתן הערכה ש- Novaluron צפוי להחליף חומרים מקבוצת הזרחנים האורגנים (Dimethoate, Chlorpyrifos, Diazinon, Acephate).
עובדה זו חשובה מאד לאור הוצאת/צמצום השימוש ברב הזרחנים האורגנים הן בארץ והן בעולם.
לחומר הזה יש יתרונות רבים על פני חומרים אחרים הן מבחינה הטוקסיקולוגית והן מבחינה חקלאית.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים להגנת הצומח ולביקורת

אגף א כימיה

יש לזכור שהתכשירים המכילים את החומרים Novaluron הינם תכשירים יחסית חדשים. הנגעים, השימושים והמינונים הרשומים בתוויות הינן עדכניים. צמצום השימוש בתכשיר לא רעיל לבריאות הציבור ולסביבה ויעיל לחקלאות לא בהכרח יביא לצמצום החשיפה לחומרי הדברה, אלא יוביל לשימוש יתר בתכשירים יותר רעילים ופחות יעילים (בהנחה שרשומים חומרים המהווים תחליפים). לאור זה הוחלט לא לצמצם בשימוש בתכשירים המכילים את החומר הפעיל Novaluron.

בברכה,

ד"ר לילא שיני-חגי-יחיא
מנהלת אגף א' (כימיה ותכשירי הדברה)
מנהלת לעניין תקנות התכשירים

העתק:

נציגי חברות חומרי הדברה
עו"ד שלמה בן אליהו - מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר
פרופ' עבד גרה - מנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת
חנן בזק - מנהל שה"מ
תחום רישום ורישוי חומרי הדברה - השירותים להגנת הצומח ולביקורת
שלמה ישראל - מנהל אגף ענפי שירות, שה"מ
חברי הוועדה הבין משרדית לרישום תכשירים כימיים
חברי וועדות היעילות לרישום תכשירים כימיים.
ד"ר ארז לוברני - מנהל אגף תכשירים וטרינריים, השירותים הוטרינריים
ד"ר אירה שניר - מנהלת תחום תכשירים וטרינריים ויו"ר הוועדה הבין משרדית לרישום תכשירים וטרינריים, השירותים הוטרינריים
ד"ר אורי שלום - מנהל אגף מזיקים והדברה, המשרד להגנת הסביבה
ד"ר אורנה מצנר - יו"ר הוועדה לרישום תכשירים להדברת מזיקים לאדם, המשרד להגנת הסביבה.
עו"ד דפנה טיש-פיגנבוים - הלשכה המשפטית- משרד החקלאות ופיתוח הכפר